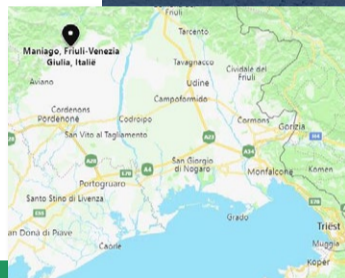

Wat hebben de films Braveheart, Rambo en Robin Hood; Prince of Thieves gemeen? Ze spelen zich allemaal af in andere eeuwen en op verschillende plekken in de wereld. De stoere hoofdrolspelers zouden hun gevechten echter niet kunnen voeren zonder hun wapens. Het beroemde zwaard van Mel Gibson, het scherpe mes van Sylvester Stallone, maar ook de pijlen van Kevin Costner, ze komen allemaal uit het onbekende en op zich nietszeggende dorpje Maniago in de regio Friuli Venezia Giulia in Noordoost-Italië.

Maar zo nietszeggend is Maniago totaal niet. In dit stadje, aan de voet van de Karnische vooralpen, werden al eeuwen geleden allerlei soorten messen, zwaarden en dolken geproduceerd. Je kunt rustig zeggen dat het stadje tegenwoordig verantwoordelijk is voor de grootste messenproductie van Italië. Je kunt het zo gek niet bedenken of er zijn wel beroepen die van de scherpe voorwerpen uit Maniago gebruik maken. Denk aan koks, slagers, kappers, boeren, tuinlieden, chirurgen, dierenartsen, zeelieden, jagers, bouwlieden, metselaren, diepzeeduikers enz, verspreid over de hele wereld.

In Maniago draait alles om messen. Zo'n 70 verschillende fabrieken maken dagelijks niet alleen

(zak) messen, maar ook kurkentrekkers, scharen, bestek, landbouwgereedschap en operatie-instrumenten. Ze bieden werk aan bijna 2.000 mensen.

Hoe het allemaal begon

Waarom is juist hier, in dit stadje van nog net geen 12.000 inwoners in de provincie Pordenone, deze traditie geboren? Maniago ligt aan de grens van de Karnische Alpen.

De Venetianen hadden wapentuig nodig voor de oorlogen

In Oostenrijk, aan de andere kant van deze Alpen, zijn vele ijzerertsmineraalmijnen te vinden. Deze belangrijke grondstof voor het maken van ijzer, vindt al sinds jaar en dag, door de valleien zijn weg naar het zuiden. De Romeinen maakten er al gebruik van en stichtten nog steeds bestaande dorpjes die met *Forni* (ovens) beginnen.

In het centrum van Maniago zie je onder de Loggia van het oude gerechtshof een prachtige fresco. Vrouwe Justitia zit op een leeuw (het symbool van Venetië) en houdt in haar ene hand een weegschaal vast, en in haar andere

Braveheart met zwaard uit Maniago

hand een zwaard. Hiermee laat ze zien dat de machtige Republiek ook hier het recht wilde handhaven. Het is haast geen toeval dat nou net de zwaarden voor de *Serenissima* (zo werd de Republiek Venetië genoemd) hier gemaakt zouden worden. En dat zit zo.

Geschiedenis

De echte omslag voor Maniago begon begin vijftiende eeuw. Toen werd het Friulaanse deel van de regio Friuli Venezia Giulia veroverd door de machtige Republiek van Venetië. De beroemde haven- en handelsstad, voelde zich bedreigd door het Roomse en later Habsburgse Rijk. In deze tijd waren er ook tientallen aanvallen van het gevreesde Ottomaanse leger. De *Serenissima* had een soort "kussentje" nodig dat Venetië kon beschermen tegen deze oprukkende en op macht beluste volken. De vele bossen in Friuli waren een extra voordeel. Via de talrijke rivieren die uitmondten in de Venetiaanse lagune, werden de boomstammen afkomstig uit de Karnische (voor) alpen naar Venetië getransporteerd. Die werden onder andere voor de befaamde zeevloot ge-

Watermolen langs het riviertje Colvera

MKM – Maniago Knife Makers

Om zich van hun internationale concurrenten te onderscheiden, besloten de grootste namen uit de Italiaanse messenwereld zoals Fox Knives, Lionsteel, Tecnocut en Mercury samen te werken onder hun eigen merknaam. Hun samenwerkingsverband genaamd Mikita (Maniago Innovation Knives Italy) is ontstaan nadat deze vier grote namen besloten ideeën en kennis uit te wisselen. Om zich internationaal te kunnen promoten en onderscheiden, bestaat sinds 2008 hun merknaam MKM – Maniago Knife Makers. Het merk staat garant voor hoge kwaliteit en echt Italiaans design.

ADVERTENTIE

Voor uw
ITALIAANSE DROOMKEUKEN

Brugstraat 18A Vinkel di t/m do 09.30-18.00 uur
tel (073) 5324280 vr 09.30-20.00 uur
za 10.00-16.00 uur

BERT VAN VLIJMEN
interieur- en keukenarchitectuur

www.vanvlijmenkeukens.nl

Van stilettoes naar stilettohak

Wist je dat het beroemde stilettoes ook uit Maniago afkomstig is? Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog namen Amerikaanse soldaten zo'n uitklapzakmes mee naar huis als souvenir. Hun scherpte en beroemdheid zorgde ervoor dat eind jaren vijftig in Amerika, voor het eerst de puntige en dunne hakken

van minstens 7 cm hoog, stilettohakken werden genoemd. Mocht de Justitia van Maniago dat van tevoren allemaal geweten hebben, dan had ze zich wellicht met een paar stilettohakken laten afbeelden en niet met sandaaltjes!

In deze roerige tijd besloot Nicolò di Maniago, een lid van de adellijke familie die al twee eeuwen aan de lokale macht was, het water van het riviertje *Còvera* te kanaliseren. Hiermee kon hij de droge vlakte irrigeren voor de landbouw maar ook molens en zagerijen bouwen. Nadat het kanaal was aangelegd, ontdekten de inwoners van Maniago dat de watermolens ook konden worden ingezet voor het smeden van ijzer. De bodem werd namelijk steeds vruchtbaarder en daarmee steeg de vraag naar landbouwgereedschap.

Van Favri da gros naar Favri da Fin

De smeden van het ijzeren landbouwgereedschap werden *Favri da gros* genoemd, smeden van grof gereedschap. Aan de machtige Republiek van Venetië hadden ze een steeds grotere klant want na het gereedschap stijgt ook de vraag naar wapentuig voor de verschillende oorlogen. De productie wordt uitgebreid met onder andere zwaarden, speren, lansen en helmbaarden. Als er even vrede was werd de aandacht gericht op andere scherpe voorwerpen zoals bestek. Het eten met bestek wordt tijdens de renaissance steeds gebruikelijker. De tafelmanieren van keizers, koningen en adellijke families verspreidden zich naar het gewone volk. De ijzersmeden uit Maniago maakten steeds verfijndere ijzerwaren. Het vak van *Favri da fin*, smeden van fijn gereedschap, was geboren.

Albert Marx uit Solingen

Driehonderd jaar lang werkten vele families uit Maniago voor de Republiek van Venetië. Maar begin 20e eeuw kwam de messenproductie pas echt goed van de grond. Met dank aan het innovatieve zakeninstinct van de Duitse ondernemer Albert Marx. Hij had al veel ervaring met het produceren van messen in zijn fabriek in Solingen. Nog steeds dé messenstad van Duitsland. In 1907 opende hij de eerste echte fabriek. Dankzij elektrisch aangedreven machines, was het mogelijk sneller en eenvoudiger grote oplagen snijgereedschap te produceren. De fabriek CO.RI.CA.MA (Coltellerie Riunite Caslino Maniago), was geboren en zorgde in Maniago voor een echte revolutie.

Het MAFC Museum

In wat ooit de eerste Coricama fabriek van Maniago was, zetelt tegenwoordig het MAFC (Museo dell'arte fabbrile e delle coltellerie). Het is een prachtig, twee verdiepingen tellende gemoderniseerd museum. Hier kun je de hele

ontwikkeling van landbouw- en snijgereedschap bekijken. Van nagebouwde scènes van hoe het er in de eerste smederijen aan toeging, tot aan moderne vitrines en touchscreens, die de laatste snufjes laten zien.

Mocht je een vakantie naar Friuli Venezia Giulia overwegen, kijk dan op de website www.explorefriuli.com van Elbrich Bos, de schrijfster van dit artikel. Ze woont en werkt hier als officiële gids en op haar site vind je veel interessante en leuke informatie over deze prachtige nog vrij onbekende regio. Je kunt haar uiteraard ook boeken als gids!

Ijsverkopers uit Maniago veroveren Europa

Maniago is niet alleen bekend van de messen. Het stadje ligt ingeklemd tussen twee uitlopers van de rivier Meduna. Het is niet een echt vruchtbaar gebied, dat met name bestaat uit stenen en grint die door deze rivier uit de bergen richting het zuiden worden meegevoerd. Deze streek wordt dan ook *Magredi* genoemd, dat staat voor 'magere aarde'. Het bewerken van deze schrale grond kost veel tijd en moeite. De twee Wereldoorlogen in de vorige eeuw en de desastreuze gevolgen daarvan, maakten het niet makkelijker. Veel boeren werden werkloos en besloten in het buitenland een carrièreswitch te wagen. Ze wierpen zich op het maken van heerlijk Italiaanse ijs, en begonnen een ijssalon ergens in Noord Europa waaronder ook in Nederland. Zo komt het dat Maniago met trots kan zeggen beroemd te zijn als de bekendste ijs- en ijzerstad van Italië!

Een van de oudste smederijen in Maniago

ADVERTENTIE

Dromen in Umbrië

Niet zo lang geleden ontdekten we, in het middeleeuwse dorpje Panicaglia, een kasteel met bijgebouwen op zo'n 500 meter hoogte. Onze harten gingen sneller kloppen.

Onze ogen verdwaalden in het fenomenale uitzicht. We zagen voor ons hoe het zou kunnen zijn om hier op vakantie te gaan. Dat je na een wijnproeverij kunt aanschuiven aan lange tafels bij het diner. We zagen een ideaal plekje voor een buitenbioscoop voor de kinderen. We zaten aan de rand van het zwembad en keken elkaar aan: hier hadden we allebei van gedroomd. Half 2019 openden we trots onze Borgo. Hoe het is geworden? Kijk even op onze site www.borgocastellopanicaglia.com en zie het resultaat.

Inger, Albert en Robin

Panicaglia - Nocera Umbra - Perugia

BORGO CASTELLO
PANICAGLIA
BORGO AUTENTICO DEL 1286

De fresco met vrouw Justitia

bruikt. Duizenden houten palen werden ook gebruikt voor groei van Venetië, dat zoals je weet middenin de lagune op zeewater en kleine eilandjes is gebouwd.

Het bloed kruipt...

Marcel Weenink uit Breda vertelde ons trots dat zijn Italiaanse opa en overgroot opa in de messenfabriek van Maniago hebben gewerkt, zoals destijds bijna alle inwoners. Beide prijken zelfs op de grote foto in de entree van het museum. Opa Giuliano Scarabello kwam naar Nederland en werd terrazzowerker, een ander famous ambacht uit deze regio. Marcells moeder is Italiaanse maar werd in Nederland geboren. Toch kruipt het Italiaanse bloed waar het niet gaan kan. Marcel introduceert begin volgend jaar stalen, 'made-in-Italy' horloges die de tijd messcherp weergeven. In de onze volgende editie vertellen we meer over zijn jongensdroom. Op de foto Marcells opa Giuliano Scarabello (L) en zijn vader (R).

De entree van het MAFC museum